

JUSTITSMINISTERIET

Dato: 27. november 2018
Kontor: Internationalt Politikontor
Sagsbeh: Anna Seneberg Winkel
Sagsnr.: 2018-731-0027
Dok.: 931548

SUPPLERENDE KOMMENTERET HØRINGSOVERSIGT

over

Forslag til lov om indsamling, anvendelse og opbevaring af oplysninger om flypassagerer (PNR-loven) (L 107)

I. Baggrunden for udfærdigelse af en supplerende kommenteret høringsoversigt

Justitsministeriet oversendte ved brev af 23. oktober 2018 til Folketinget en kommenteret høringsoversigt samt kopi af de modtagne høringssvar vedrørende ovennævnte lovforslag. Som det fremgår af ministeriets oversendelsesbrev, modtog ministeriet efter kontortids ophør den 22. november 2018 og efter udarbejdelsen af den kommenterede høringsoversigt yderligere høringssvar. Ministeriet havde derfor ikke haft lejlighed til at indarbejde disse høringssvar i den kommenterede høringsoversigt.

På denne baggrund fremsendes hermed en supplerende kommenteret høringsoversigt vedrørende de yderligere modtagne høringssvar samt kopi af to af de yderligere høringssvar, som ikke blev oversendt den 23. oktober 2018.

Justitsministeriet har modtaget yderligere høringssvar fra følgende myndigheder og organisationer:

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Dansk Industri og Dansk Luftfart, Det Kriminalpræventive Råd, Institut for Menneskerettigheder, IT-Politisk Forening og Rigspolitiet.

Justitsministeriets kommentarer til høringssvarene er anført i *kursiv*.

II. Høringssvarene

1. Generelt

1.1. Forholdet til EU-retten

Det Kriminalpræventive Råd peger bl.a. på betydningen af at begrænse indsamling af data til absolut nødvendige tilfælde, og at proportionalitet i forbindelse med væsentlige indgreb i den enkeltes ret til anonymitet er vigtig.

Institut for Menneskerettigheder og IT-Politisk Forening vurderer ikke, at Justitsministeriet har godtgjort, at lovforslaget opfylder alle betingelser i EU-domstolens udtalelse 1/15, EU-Canada PNR, om brugen af passagerlisteoplysninger (PNR-oplysninger).

Med lovforslaget sikres det, at politiet får adgang til PNR-oplysninger af hensyn til politiets forebyggende og efterforskningsmæssige indsats mod grov kriminalitet, hvor det bl.a. er af afgørende betydning, at politiet har hurtig og effektiv adgang til PNR-oplysninger fra luftfartsselskaberne.

Lovforslaget er i vidt omfang baseret på reglerne, der er fastsat i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2016/681 af 27. april 2016 om anvendelse af passagerlisteoplysninger (PNR-oplysninger) til at forebygge, opdage, efterforske og retsforfølge terrorhandlinger og grov kriminalitet (PNR-direktivet). Det fremgår bl.a. af PNR-direktivets præambelbetragtning nr. 36, at direktivet overholder de grundlæggende rettigheder og principperne i Charteret, navnlig retten til beskyttelse af personoplysninger og retten til privatlivets fred, jf. Charterets artikel 8 og 7.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at lovforslaget er i overensstemmelse med EU-retten og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Der henvises i den forbindelse i øvrigt til afsnit 9 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det er endvidere Justitsministeriets opfattelse, at lovforslaget – der er i overensstemmelse med PNR-direktivet – må anses for at leve op til de krav, som EU-Domstolen har opregnet i Domstolens udtalelse 1/15, EU-Canada PNR.

1.2. Nærmere om forholdet til PNR-direktivet

IT-Politisk Forening anfører, at PNR-enheden kan foretage tværgående informationsanalyser efter politilovens § 2 a, hvilket indebærer en mere vidtgående og indgribende forhåndsvurdering og profilering, end PNR-direktivet umiddelbart tillader. Derudover har analyser efter foreningens opfattelse den konsekvens, dels at PNR-oplysningerne kan behandles til nye formål, der ikke nødvendigvis er forenelige med PNR-direktivet, dels at PNR-oplysningerne kan opbevares i længere tid, end direktivet tillader.

Efter lovforslagets § 11, nr. 1, kan PNR-enheden som led i en forhåndsvurdering, jf. § 10, nr. 1, sammenholde PNR-oplysninger med oplysninger i databaser, der er relevante med henblik på at forebygge, opdage, efterforske og retsforfølge terrorhandlinger og grov kriminalitet, der kan straffes med mindst 3 års fængsel.

Bestemmelsen skal ses i lyset af PNR-direktivets artikel 6, stk. 3, litra a, hvorefter PNR-enheden som led i forhåndsvurderingen kan sammenholde PNR-oplysninger med oplysninger i databaser, der er relevante med henblik på at forebygge, opdage, efterforske og retsforfølge terrorhandlinger og grov kriminalitet.

Det bemærkes, at en sammenstilling af PNR-oplysninger med oplysninger fra de andre relevante databaser ikke er ensbetydende med, at PNR-oplysningerne forlader PNR-enhedens it-løsning. Sammenstillingen medfører derfor ikke en ændring af de slettefrister, der er fastsat i lovforslaget.

Som det fremgår af lovforslagets specielle bemærkninger til § 11, kan en behandling efter bestemmelsen i relevant omfang omfatte foretagelsen af tværgående informationsanalyser, jf. politilovens § 2 a.

Justitsministeriet forudsætter i den forbindelse, at PNR-enheden alene foretager tværgående informationsanalyser af PNR-oplysninger, jf. politilovens § 2 a, i overensstemmelse med lovforslagets § 11, nr. 1 (og dermed PNR-

direktivet), dvs. med henblik på at forebygge, opdage, efterforske og retsforfølge terrorhandlinger og grov kriminalitet, der kan straffes med mindst 3 års fængsel.

I forhold til opbevaringsperioden for PNR-enhedens resultat af behandling af PNR-oplysninger bemærkes, at PNR-enheden efter lovforslagets § 8, stk. 1, opbevarer resultatet af behandlingen af oplysninger, der har fundet sted i medfør af § 10, nr. 1-4, så længe det er nødvendigt for at underrette de kompetente myndigheder, der er angivet i bilag 3 til loven, Politiets Efterretningstjeneste (PET), Forsvarets Efterretningstjeneste (FE) eller kompetente myndigheder eller PNR-enheder i andre EU-medlemsstater om et hit.

Som det fremgår af lovforslaget, er Rigspolitiet i gang med at etablere en it-løsning til brug for håndteringen af PNR-oplysninger. Denne it-løsning vil skulle være i overensstemmelse med lovforslagets bestemmelser.

1.3. Politiets adgang til PNR-oplysninger

Rigspolitiet bemærker bl.a., at en systematisk adgang til PNR-oplysninger vil udgøre en væsentlig udvidelse af politiets muligheder for at efterforske alvorlig kriminalitet, herunder særligt i forhold til grænseoverskridende kriminalitet, idet oplysningerne bl.a. kan afdække relevante rejseruter og rejsefæller. Det er bl.a. Rigspolitiets forventning, at den systematiske adgang til PNR-oplysninger vil medvirke væsentligt til at forbedre det monitorings- og analysearbejde, der allerede foregår i politikredsene, de særlige efterforskningsfællesskaber samt i Rigspolitiet, og at samarbejdet med andre landes retshåndhævende myndigheder, som lovforslaget hjemler adgang til, vil kunne bidrage væsentligt til politiets bekæmpelse af alvorlig kriminalitet.

2. Definition af grov kriminalitet

Det Kriminalpræventive Råd vurderer, at de former for kriminalitet, der efter lovforslagets bilag 2 skal forstås som »grov kriminalitet«, efter rådets opfattelse ikke sædvanligvis kan henregnes til definitionen af grov kriminalitet, og at disse former for kriminalitet ofte ikke vil være grænseoverskridende.

Lovforslagets bilag 2 oplister de kriminalitetsformer, der er omfattet af begrebet »grov kriminalitet« som nævnt i lovforslaget. Oplistningen svarer til PNR-direktivets bilag II. Efter direktivets artikel 3, nr. 9, defineres »grov kriminalitet« som de overtrædelser, der er opført på listen i bilag II, og som

kan straffes med frihedsstraf eller en anden frihedsberøvende foranstaltning af en maksimal varighed på mindst 3 år i henhold til en medlemsstats nationale ret.

Justitsministeriet bemærker i den forbindelse, at behandling af PNR-oplysninger efter lovforslaget bl.a. kan ske med henblik på at forebygge, opdage, efterforske og retsforfølge grov kriminalitet, der kan straffes med mindst 3 års fængsel.

3. Luftfartsselskabernes forpligtelser

3.1. Indenrigsflyvninger

Dansk Industri og Dansk Luftfart opfordrer til, at luftfartsselskabernes forpligtelse til at levere PNR-oplysninger vedrørende indenrigsflyvninger udtages af lovforslaget. Dansk Industri og Dansk Luftfart henviser til, at lovforslaget på dette punkt går videre end PNR-direktivet, der omfatter internationale flyvninger, samt den nuværende PNR-ordning. Denne udvidelse vil øge indenrigsluftfartsselskabernes udgifter markant, idet selskaberne betaler selskabernes dataleverandør pr. PNR.

Efter lovforslagets § 3, stk. 1, 1. pkt., skal luftfartsselskaberne efter anmodning fra Rigspolitiet og herefter løbende forud for flyvninger, der har tilknytning til Danmark, videregive PNR-oplysninger i elektronisk form til PNR-enheden.

Som det fremgår af de specielle bemærkninger til § 3, stk. 1, 1. pkt., foreslås det, at ordningen omfatter alle flyvninger, der har tilknytning til Danmark. Herved forstås indenrigs- og udenrigsflyvninger, der har tilknytning til en lufthavn beliggende i Danmark. Det forhold, at videregivelse skal ske efter anmodning fra Rigspolitiet, indebærer, at Rigspolitiet skal afgive en anmodning til det enkelte selskab om, at selskabet fra en bestemt dato og herefter løbende skal videregive PNR-oplysninger til Rigspolitiet.

Det forventes, at Rigspolitiet vil rette henvendelse til luftfartsselskaberne og gøre opmærksom på luftfartsselskabernes kommende forpligtelse til at levere PNR-oplysninger efter § 3 til den kommende PNR-enhed samt om det tidspunkt, hvorfra forpligtelsen ventes at få virkning, hvilket formentlig vil falde sammen med lovens ikrafttræden, dvs. den 1. januar 2019.

Den praktiske udmøntning af luftfartsselskabernes forpligtelse vil ske i tæt dialog mellem Rigspolitiet og de berørte luftfartsselskaber med henblik på at sikre en ordning, der etablerer en effektiv og hensigtsmæssig adgang til PNR-oplysninger for PNR-enheden, samtidig med at luftfartsselskabernes drift berøres mindst muligt.

3.2. Levering af PNR-oplysninger

Dansk Industri og **Dansk Luftfart** anbefaler, at formuleringen i lovforslagets § 3, stk. 3, præciseres, således at »står for« ikke forveksles med transporterende luftfartsselskab i de tilfælde, hvor der er tale om en underleverandør til et andet luftfartsselskab, eller hvor der er tale om en turoperatør, der har et luftfartsselskab som underleverandør. Dansk Industri og Dansk Luftfart bemærker, at det f.eks. i sidstnævnte tilfælde vil være turoperatøren, der er i besiddelse af oplysningerne. Dansk Industri og Dansk Luftfart anfører, at grundprincippet må være, at forpligtelsen er tilknyttet den aktør, der råder over de indsamlede bookingoplysninger.

Dansk Industri og Dansk Luftfart henviser herudover til, at luftfartsselskaberne efter lovforslaget skal levere PNR-oplysninger i elektronisk form til PNR-enheden, og at justitsministeren efter forhandling med forsvarsministeren kan fastsætte nærmere regler, herunder om tekniske og praktiske krav til luftfartsselskabernes leverancer af oplysningerne. Dansk Industri og Dansk Luftfart understreger i den forbindelse, at det er helt afgørende, at grænsesnittet mellem luftfartsselskab og myndighed er præcist defineret, så der ikke hersker tvivl om ansvars- og udgiftsfordelingen.

Dansk Industri og Dansk Luftfart understreger endvidere, at det, for så vidt angår muligheden for konkret at anmode luftfartsselskaberne om at videregive PNR-oplysninger, jf. lovforslagets § 4, stk. 3, er vigtigt, at det praktiske format for sådanne oplysninger er afstemt med det enkelte luftfartsselskabs systemmæssige muligheder, således at luftfartsselskaberne ikke pålægges yderligere byrder til systemudvikling mv. Dansk Industri og Dansk Luftfart bemærker i den forbindelse, at luftfartsselskaberne i visse situationer ikke vil være i besiddelse af PNR-oplysninger før meget sent i den enkelte flyvnings forløb.

Efter lovforslagets § 3, stk. 3, er det alene det luftfartsselskab, der står for flyvningen, der skal videregive PNR-oplysninger til Rigspolitiet, i de tilfælde en flyvning har fælles rutenummer.

Som det fremgår af lovforslagets specielle bemærkninger til bestemmelsen, skal de øvrige luftfartsselskaber – i det omfang disse selskaber har indsamlet PNR-oplysninger – videregive oplysningerne i tilstrækkelig god tid til det luftfartsselskab, der står for flyvningen, så selskabet kan opfylde sin forpligtelse vedrørende levering af PNR-oplysninger efter lovforslaget.

Efter lovforslagets § 3, stk. 4, kan justitsministeren efter forhandling med forsvarsministeren fastsætte nærmere regler om behandling herunder opbevaringsperiode og maskering, af PNR-oplysninger fra luftfartsselskaberne i en overgangsperiode samt om luftfartsselskabernes forpligtelser efter stk. 1-3, herunder om at videregivelse skal ske via en eller flere angivne tekniske løsninger, og om de tekniske og praktiske krav til luftfartsselskabernes videregivelse af PNR-oplysninger efter stk. 1 og 2.

Som det fremgår af lovforslagets specielle bemærkninger til § 3, stk. 4, indebærer bestemmelsen bl.a., at der vil kunne fastsættes regler om de tekniske og praktiske krav, der skal gælde i forhold til luftfartsselskabernes videregivelse af de omhandlede oplysninger til Rigspolitiet. Reglerne vil bl.a. fastsætte de nærmere krav til, hvordan oplysningerne skal stilles til rådighed i elektronisk form for Rigspolitiet, herunder formater og krav om, at videregivelse skal ske via en nærmere udvalgt it-leverandør.

Bemyndigelsen indebærer desuden, at der kan fastsættes regler for, hvordan PNR-oplysninger skal videregives til Rigspolitiet i tilfælde af tekniske problemer.

Efter lovforslagets § 4, stk. 3, skal luftfartsselskaberne efter konkret anmodning videregive PNR-oplysninger til PNR-enheden på andre tidspunkter end dem, der er nævnt i stk. 1, når 1) det er nødvendigt at få adgang til PNR-oplysninger for at reagere på en konkret og reel trussel relateret til terrorhandlinger eller grov kriminalitet, jf. lovens bilag 2, 2) når PET vurderer, at det kan have betydning for varetagelsen af tjenestens opgaver vedrørende forebyggelse og efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitel 12 og 13, eller 3) når FE vurderer, at det kan have betydning for varetagelsen af tjenestens virksomhed rettet mod forhold i udlandet, jf. dog § 15, stk. 3.

Som det fremgår af lovforslagets specielle bemærkninger til § 4, stk. 3, sikrer bestemmelsen, at PNR-enheden enten af egen drift eller på baggrund af oplysninger eller anmodninger fra bl.a. politiet, PET eller FE kan pålægge et luftfartsselskab at gennemføre et »push« eller på anden nærmere fastsat vis videregive PNR-oplysninger.

Som det fremgår af afsnit 4 i lovforslagets almindelige bemærkninger, vil den praktiske udmøntning af luftfartsselskabernes forpligtelse ske i tæt dialog mellem Rigspolitiet og de berørte luftfartsselskaber med henblik på at sikre en ordening, der etablerer en effektiv og hensigtsmæssig adgang til PNR-oplysninger for PNR-enheden, samtidig med at luftfartsselskabernes drift berøres mindst muligt. Justitsministeriet forudsætter i den forbindelse, at dialogen mellem Rigspolitiet og luftfartsselskaberne navnlig vil omhandle ovennævnte grænsesnit mellem luftfartsselskab og myndighed samt luftfartsselskabernes forpligtelse i forhold til levering af ad-hoc PNR-oplysninger efter lovforslagets § 4, stk. 3.

3.3. Udgifter for luftfartsselskaberne

Dansk Industri og Dansk Luftfart bemærker, at luftfartsselskaberne i forbindelse med tilpasningen til den nuværende PNR-ordning allerede har afholdt betragtelige udgifter, herunder i form af udgifter til software-ændringer hos selskabernes GDS-leverandører samt til løbende produktionsomkostninger i forbindelse med videregivelse af data til myndighederne. Dansk Industri og Dansk Luftfart forudsætter derfor, at luftfartsselskaberne friholdes for nye omkostningsbyrder i forbindelse med overflytningen af det nuværende PNR-system til Rigspolitiet og den efterfølgende påtænkte implementering af et nyt system. Dansk Industri og Dansk Luftfart finder, at de administrative og økonomiske konsekvenser, der angives i afsnit 5 i lovforslagets almindelige bemærkninger, er stærkt bekymrende, og derfor finder Dansk Industri og Dansk det påkrævet, at selskaberne kompenseres for nye tilpasningsomkostninger.

Som det fremgår af afsnit 6 i lovforslagets almindelige bemærkninger, har lovforslaget økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv. Lovforslaget ændrer ikke ved, at luftfartsselskaberne skal overføre PNR-oplysninger til myndighederne, men har betydning for de tekniske og praktiske krav til luftfartsselskabernes videregivelse af PNR-oplysninger, der skal kunne indgå i Rigspolitiets tekniske it-løsning til behandlingen af oplysningerne.

De nærmere regler om luftfartsselskabernes forpligtelser, herunder om, at videregivelse skal ske via en eller flere angivne tekniske løsninger, samt om de tekniske og praktiske krav til luftfartsselskabernes videregivelse af PNR-oplysninger, vil blive fastsat af justitsministeren efter forhandling med forsvarsministeren ved en bekendtgørelse, jf. lovforslagets § 3, stk. 4. Det kan

*ikke udelukkes, at de tekniske krav mv., som vil blive fastsat efter denne be-
myndigelsesbestemmelse, kan medføre udgifter for luftfartsselskaberne i
forhold til anskaffelse af relevante it-løsninger. Dette vil blive kvalificeret
nærmere i forbindelse med udstedelsen af bekendtgørelsen. Det skønnes, at
disse øvrige efterlevelseseffekter ikke vil overstige 10 mio. kr. i omstil-
lingsomkostninger, og at de løbende omkostninger ikke vil overstige 10 mio.
kr. årligt.*

*Erhvervsstyrelsen er blevet hørt i forhold til de administrative konsekvenser
for erhvervslivet mv., og det er Erhvervsstyrelsens vurdering, at lovforslaget
medfører administrative konsekvenser for under 4 mio. kr. årligt.*

3.4. Straffebestemmelser

Dansk Industri og Dansk Luftfart bemærker, at manglende leverance af PNR-oplysninger kan skyldes forhold uden for luftfartsselskabets kontrol, f.eks. årsager af teknisk og systemmæssig karakter, herunder hos tredjemand. En bødestraf i størrelsesordenen som skitseret i lovforslaget vil kunne gøre betydelig skade på et luftfartsselskabs økonomiske fundament.

Efter lovforslagets § 28, stk. 1, straffes et luftfartsselskab, der undlader at efterkomme en anmodning efter lovforslagets § 3, stk. 1, og § 4, stk. 3, om at videregive PNR-oplysninger, med bøde.

Ved fastsættelsen af straffen kan der tages hensyn til antallet af passagerer på de berørte flyvninger, og om luftfartsselskabet tidligere har begået en overtrædelse efter loven. Straffen kan nedsættes eller bortfalde helt, hvis overtrædelsen skyldes undskyldelige omstændigheder, jf. lovforslagets § 28, stk. 2.

Som det fremgår af lovforslagets specielle bemærkninger til § 28, stk. 1, vil straf alene kunne pålægges, i det omfang luftfartsselskabet har modtaget en sådan anmodning fra Rigspolitiet efter § 3, stk. 1, eller § 4, stk. 3, og anmodningens nærmere indhold – eventuelt fastsat på baggrund af nærmere administrative regler herom udstedt efter § 3, stk. 4 – må anses for overtrådt.

Som det fremgår af lovforslagets specielle bemærkninger til § 28, stk. 2, indebærer bestemmelsen, at den samlede effekt af det enkelte luftfartsselskabs manglende efterlevelse skal inddrages i vurderingen af straffens fastsættelse.

Ved fastsættelsen af straffen skal der endvidere navnlig tages hensyn til, at bøden skal være effektiv, stå i et rimeligt forhold til overtrædelsen og have afskrækkende virkning. Bødestraffen vil i førstegangstilfælde, som udgangspunkt være mellem 10.000 kr. til 100.000 kr. pr. flyvning, hvor der ikke videregives PNR-oplysninger i overensstemmelse med lovforslagets krav.

Straffen kan nedsættes eller bortfalde helt, hvis overtrædelsen skyldes undskyldelige omstændigheder. Dette vil bl.a. være tilfældet, hvis luftfartsselskabet kan påvise, at det grundet forhold hos tredjemand – og desuagtet, at selskabet har udfoldet rimelige bestræbelser på at afhjælpe forholdet – har været afskåret fra at videregive PNR-oplysninger i overensstemmelse med lovforslagets krav, eller hvor et fly, der ikke er beregnet til at ankomme til Danmark, pludselig er blevet omdirigeret til at lande i Danmark.

4. Efterretningstjenesternes adgang til PNR-oplysninger

IT-Politisk Forening anfører bl.a., at PET og FE med lovforslaget får status af en slags kompetente myndigheder i forhold til PNR-enheden, idet de ikke skal fremsætte begrundede anmodninger i forbindelse med modtagelsen af PNR-oplysninger. Hertil kommer, at efterretningstjenesterne vil kunne opbygge spejlede PNR-databaser og således omgå PNR-lovens regler om maskering af oplysninger, der er ældre end 6 måneder. Endvidere er der ikke tilsyn med behandlingen af personoplysninger vedrørende personer, som ikke er hjemmehørende i Danmark. På den baggrund er det ifølge foreningen samlet set usandsynligt, at andre medlemsstaters PNR-enheder vil udveksle PNR-oplysninger med den danske PNR-enhed. Herudover vil FE med lovforslaget som noget nyt få mulighed for at modtage PNR-oplysninger om i Danmark hjemmehørende personer. IT-Politisk Forening bemærker vedrørende dataansvar og tilsyn med behandlingen af personoplysninger bl.a., at Datatilsynet bør få det fulde tilsynsansvar. Derudover bemærker foreningen, at Rigspolitiet bør have det fulde dataansvar for enhver behandling af personoplysninger i PNR-enheden, og at PNR-enhedens databeskyttelsesrådgiver skal kunne føre internt tilsyn med enhver behandlingsaktivitet i PNR-enheden.

PNR-enheden må efter lovforslaget behandle PNR-oplysninger, hvis PET vurderer, at oplysningerne kan have betydning for varetagelsen af tjenestens opgaver vedrørende forebyggelse og efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitel 12 og 13, eller hvis FE vurderer, at oplysningerne

kan have betydning for varetagelsen af tjenestens virksomhed rettet mod forhold i udlandet.

Efter lovforslagets § 15, stk. 1, skal PNR-enheden snarest mulig videregive PNR-oplysninger eller resultatet af behandlingen af oplysningerne til en relevant kompetent myndighed, der er angivet i bilag 3 til loven, eller PET med henblik på, at myndigheden kan undersøge oplysningerne nærmere.

Som det fremgår af lovforslagets specielle bemærkninger til § 15, stk. 1, indebærer dette, at PNR-enheden snarest muligt skal videregive 1) rene PNR-oplysninger, 2) resultatet af behandlingen af PNR-oplysninger efter lovforslagets § 10, nr. 1, 2 og 4, eller 3) PNR-oplysninger eller resultatet af behandlingen af PNR-oplysninger fra PNR-enheder i andre EU-medlemsstater, når det er nødvendigt i forbindelse med myndighedens eller efterretningstjenestens opgavevaretagelse.

PET vil således kunne modtage PNR-oplysninger eller resultatet af behandlingen af sådanne oplysninger, når oplysningerne kan have betydning for varetagelsen af tjenestens opgaver vedrørende forebyggelse og efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitel 12 og 13.

Efter lovforslagets § 15, stk. 2, skal PNR-enheden snarest muligt efter anmodning fra FE videregive PNR-oplysninger eller resultatet af behandlingen af oplysningerne til FE, hvis tjenesten vurderer, at oplysningerne kan have betydning for varetagelsen af tjenestens virksomhed rettet mod forhold i udlandet.

Som det fremgår af lovforslagets specielle bemærkninger til § 15, stk. 2, vil det være FE – og ikke PNR-enheden – der skal vurdere, om betingelsen for videregivelse er opfyldt. FE vil i medfør af bestemmelsen både kunne indhente oplysninger om konkrete kendte personer og en bredere kreds af kendte eller ukendte personer, forudsat at der ikke er tale om personer hjemmehørende i Danmark.

Det følger således af lovforslagets § 15, stk. 3, at når PNR-oplysninger vedrører fysiske personer, der er hjemmehørende i Danmark, kan FE alene anmode PNR-enheden om sådanne oplysninger, hvis der er tale om oplysninger om bestemte personer, og hvis tjenesten vurderer, at oplysningerne må antages at have betydning for varetagelsen af tjenestens virksomhed rettet mod forhold i udlandet.

Som det fremgår af lovforslagets specielle bemærkninger til § 15, stk. 3, vil det være FE – og ikke PNR-enheden – der skal vurdere, om betingelsen for videregivelse er opfyldt. Det forhold, at der efter den foreslåede stk. 3 alene må indhentes oplysninger om »bestemte« personer, indebærer, at FE's forespørgsel efter denne bestemmelse skal være målrettet en eller flere konkrete personer.

Fælles for § 15, stk. 2 og 3, gælder, at FE kun vil kunne få adgang til oplysninger, som enten kan have eller som må antages at have betydning for varetagelsen af tjenestens virksomhed rettet mod forhold i udlandet.

Er oplysningerne ældre end 6 måneder og derfor maskerede efter lovforslagets § 7, stk. 1, skal betingelserne i henholdsvis lovforslagets § 21, stk. 2 og 3, i forhold til videregivelse til PET og FE være opfyldt, hvis fuldstændige (afmaskerede) oplysninger skal videregives til PET og FE.

I forhold til PET's adgang til PNR-oplysninger svarer dette til den nugældende ordning. FE's adgang til PNR-oplysninger foreslås derimod ændret i forhold til tjenestens nuværende adgang, idet FE efter lovforslaget – som noget nyt i forhold til, hvad der gælder i dag – også vil kunne få adgang til oplysninger om danske statsborgere, mens muligheden for adgang for FE til PNR-oplysninger via enten terminaladgang eller en mere generel dataoverførsel fra Toldstyrelsens it-systemer ikke foreslås videreført.

I det omfang PNR-enheden behandler personoplysninger for PET og FE – og behandlingen ikke er omfattet af bestemmelser i lovforslaget – lægges der op til, at reglerne i henholdsvis lov om Politiets Efterretningstjeneste (PET) (PET-loven) og lov om Forsvarets Efterretningstjeneste (FE) (FE-loven) finder anvendelse.

Det bemærkes, at den efterfølgende behandling mv. af de oplysninger, som PNR-enheden måtte videregive, reguleres af de regler, der gælder for den pågældende myndighed. PET's behandling af personoplysninger reguleres således af PET-loven, og FE's behandling af personoplysninger reguleres af FE-loven.

I forhold til tilsyn følger det af lovforslagets § 22, stk. 2, at Tilsynet med Efterretningstjenesterne er tilsynsmyndighed for så vidt angår PNR-enhedens behandling af personoplysninger for PET og FE. Bestemmelsen skal ses i lyset af, at Tilsynet med Efterretningstjenesterne i dag fører tilsyn med

PET og FE. Der lægges med lovforslaget ikke op til at ændre ved tilsynets kompetencer i den forbindelse.

For så vidt angår spørgsmålet om dataansvar bemærkes, at Rigspolitiet vil være dataansvarlig for PNR-enhedens behandling af personoplysninger. Det gælder også i de tilfælde, hvor PNR-enheden behandler PNR-oplysninger for efterretningstjenesterne. Rigspolitiets databeskyttelsesrådgiver vil ikke være ansvarlig for at føre tilsyn med PNR-enhedens behandling af PNR-oplysninger for PET og FE.

5. PET's behandling af PNR-oplysninger

IT-Politisk Forening anbefaler, at den nuværende bestemmelse i PET-bekendtgørelsens § 8, stk. 5, videreføres i den nye danske PNR-ordning.

Som det fremgår af afsnit 9 i Justitsministeriets kommenterede høringsoversigt vedrørende lovforslaget, der blev oversendt til Folketinget den 23. oktober 2018 (Retsudvalget 2018-19, L 107, bilag 1), kan Tilsynet med Efterretningstjenesterne ikke anbefale, at PET-bekendtgørelsens § 8, stk. 5, ophæves, som forudsat i lovforslaget.

Der etableres med lovforslaget en ny ramme for indhentelse af PNR-oplysninger. Efter Justitsministeriets opfattelse adskiller PNR-oplysninger sig ikke væsentligt fra de oplysninger, som PET i øvrigt behandler, og som er omfattet af de almindelige slettefrister i PET-loven. Den nævnte bestemmelse i PET-bekendtgørelsens § 8, stk. 5, forventes på den baggrund efter lovforslaget ophævet, når lovforslaget måtte træde i kraft.

Tilsynet med Efterretningstjenesternes og IT-Politisk Forenings høringsvar vil nu indgå i Justitsministeriets videre overvejelser i forhold til den nævnte bestemmelse i PET-bekendtgørelsen.

6. Behandling af personfølsomme oplysninger

IT-Politisk Forening anbefaler, at nr. 12 vedrørende »generelle bemærkninger« udgår af lovforslagets bilag 1, der oplister de oplysninger, der er omfattet af begrebet »PNR-oplysninger« efter lovforslaget. Foreningen henviser i den forbindelse til, at dette er den eneste måde, hvorpå det reelt kan sikres, at der ikke sker behandling af følsomme personoplysninger.

Efter lovforslagets § 9, stk. 1, må der ikke behandles PNR-oplysninger, der angiver en persons race eller etniske oprindelse, politiske, religiøse eller filosofiske overbevisning, fagforeningsmæssige tilhørsforhold, helbredsoplysninger eller oplysninger om en fysisk persons seksuelle forhold eller seksuelle orientering efter loven. Modtager PNR-enheden oplysninger omfattet af stk. 1, slettes oplysninger straks, jf. stk. 2.

7. Overførsel af PNR-oplysninger til tredjelande

IT-Politisk Forening anfører, at det bør præciseres i bemærkningerne til lovforslagets § 20 om overførsel af PNR-oplysninger til tredjelande og internationale organisationer, om betingelserne i bestemmelsen skal forstås som yderligere betingelser i forhold til de generelle betingelser i lov om retshåndhævende myndigheders behandling af personoplysninger (retshåndhævelseslovens) afsnit VII om overførsler af personoplysninger til tredjelande eller internationale organisationer.

Lovforslagets § 20 skal ses i lyset af PNR-direktivets artikel 11. Herudover følger det af lovforslagets § 2, stk. 2, at retshåndhævelsesloven og regler udstedt i medfør heraf finder anvendelse, i det omfang PNR-enhedens behandling af personoplysninger ikke er reguleret af bestemmelser i PNR-loven.